

Modern mecénások

Az üzleti élet szereplői
a kultúra támogatásában



13/1

Kulturális műhelyek

*Témakártyák***Zene****Irodalom****Film és színház****Fotó és képzőművészet****Építészet és környezetkultúra**

13/2A

Régi mecénások

Gróf Esterházy Miklós

Esterházy Miklós herceg a XVIII. század második felében a hatalmas kiterjedésű Esterházy-birtokok ura. A herceg évi jövedelme vetekedett az egykorú fejedelmi udvarokéval, ugyanúgy, mint Eszterháza kialakítása és mindennapi élete. Az épületek, a berendezések, a műkincsek, a könyvtár, a szórakozások színhelyei, a színházak, a kert és az erdő, mind egy-egy darabkája a herceg által formált képnek. E képen keresztül a politikus és államférfi Esterházy mint művelt nagyúr, bőkezű **mecénás**, műértő és művész jelenhetett meg a kortársak előtt. Akaratának megvalósulását jól tükrözi a kortársak által használt egykorú mellékneve: „Pompakedvelő”. Elhaladva a hercegi testőrség lakhelye, a két gránátosház mellett, az utazó előtt feltárul az európai kovácsoltvas művészet egyik remeke, Eszterháza kapuja, s a két félköríves szárny ölelésében, a szökőkút vízfüggönye mögött, a vándor megpillantja az impozáns főépületet. A díszterem ablakából az utazó elgyönyörködhetett a parkban. Végigfutatta szemét a nyiladékokon, tekintete megpihent az antik isteneknek szentelt templomokon, és a Múzsák lakhelyein, a Marionett színházon és azzal szemben az Operaház épületén. Az Operaházén, amely a fényes hercegi udvartartás egyik gyöngyszeme volt, s amellyel a herceg Európa-szerte büszkélkedhetett, akár a zeneértő, előkelő bécsi közönség előtt is, élén a Habsburg császári udvarral, s magával a császárnővel, Mária Teréziával. Eszterháza méltatói sokszor és sokan idézték a császárnő híressé vált szavait: „Ha jó operát akarok látni, Eszterházára kell utaznom!” A jó opera záloga az épület, a társulat, s a kitűnő darabok mellett, mindenekelőtt az Opera élén álló karmester, Joseph Haydn volt. A szárnyait bontogató fiatal muzsikus 29 évesen állt az Esterházy-hercegek szolgálatába, és lassan a „világi” zene minden típusa Haydn ellenőrzése alá került. Az Operaház megépítése után a zenei élet súlypontja Kismartonból teljesen Eszterházára tevődött át. Ha a kastélyt végigjáró látogató jó operát akart látni, betérhetett az Operaházba, ahol hetente többször tartottak előadást, amelyet a herceg bőkezűségéből bárki szabadon, ingyen élvezhetett.

Bardi Terézia: *Eszterháza fénykora*. <http://www.haydneum.hu/terezia/node> alapján

Feladatok

1. Keressetek olyan művet a rendelkezésre álló források között, amelynek megszületését a fentebb bemutatott mecénás támogatása tette lehetővé!
2. A szöveg és a kiválasztott forrás(ok) alapján töltsétek ki a régi mecénásokat bemutató poszter egyik sorát!
3. Írjatok levelet a mecénásotoknak, amelyben megköszönitek, hogy elősegítette az 1. pontban kiválasztott mű megszülethetett!
4. Mutassátok be az osztály többi tagjának a kiválasztott művet és a mecénásotoknak írt köszönőlevelet!

13/2B

Régi mecénások

Báró Hatvany Lajos

Hatvany Lajos, akárcsak festő bátyja, Hatvany Ferenc, gazdag gyártulajdonos család fiaként látta meg a napvilágot 1880-ban. Az elemi és középiskolai tanulmányai elvégzése után a budapesti egyetemen tanult tovább, ahol elsősorban Gyulai Pál volt hatással szemléletére. Bölcsész-doktori oklevelét végül 1905-ben szerzi meg, és alig három évvel később, 1908-ban Ignotusszal és Fenyő Miksával egyetemben megalakítja a századforduló Magyarországnak legnagyobb hatású irodalmi folyóiratát, a Nyugatot. Ekkor köt életre szóló barátságot Ady Endrével, akinek művészetét számos írásában méltatta, és elsőként figyelte fel géniuszára, és mint mecénás nemcsak Adyt, de a Nyugatot is támogatta anyagilag. 1911-ben összetűzésbe került Osvát Ernővel, a lap szerkesztésével kapcsolatos ügyek miatt, aminek hatására szakított a Nyugattal, és ezt követően hosszabb ideig Berlinben élt.

Hat évvel később tér vissza Magyarországra, mikor még javában dúl az első világháború, hogy 1917-től két évig a Pesti Napló, majd 1918 és 1919 között ezzel párhuzamosan az Esztenőd című folyóirat szerkesztője legyen. Újságíróként és mecénásként továbbra is kora polgári radikális törekvéseinek szószólója volt. Az 1918-as polgári demokratikus forradalom idején bekerült a Nemzeti Tanács tagjai közé, és aktív szerepet vállalt a Vörösmarty Akadémia megalakításában is. A tanácsköztársaság alatt Bécsbe emigrált, és ezután 1919–27 között Ausztriában és Németországban élt.

Az emigrációban is aktív újságírói tevékenységet folytatott, a külföldi sajtó hasábjain éles hangú cikkekben támadta Horthy félféudális rendszerét. Önként vállalt száműzetéséből végül nyolc év múlva, 1927-ben tért csak haza, itthon az emigrációban kifejtett tevékenysége miatt azonnal bíróság elé állították, és másfél évi börtönre ítélték. A külföldi közvélemény nyomására végül kegyelmet kapott, és büntetésének végrehajtását felfüggesztették.

Írásai a harmincas években a polgári radikális és a szociáldemokrata sajtóban jelentek meg. A fasizmus európai előretörésekor ismét emigrálni kényszerül: 1938-ban előbb Párizsba, majd onnan Oxfordba költözik. Magyarországra csak 1947-ben tért vissza feleségével, a mártírhalt szocialista politikus, Somogyi Béla leányával, Somogyi Jolánnal együtt. Hazatérése után ismét bekapcsolódott a hazai szellemi életbe. Fiatal tehetségek felfedezésével foglalkozott továbbra is, irodalomtörténeti művei közül legjelentősebb a Petőfi életével és művészetével kapcsolatos munkája.

Hatvany egész életét a magyar irodalom szolgálatának szentelte, támogatta a kor haladó írói törekvéseit. Mecénásként kiállt Ady Endre, József Attila és számos nagy formátumú magyar művész mellett. A tehetségeket nemcsak anyagilag, de művészileg is támogatta, építő jellegű kritikáival soha nem maradt adós, miközben élesen bírálta a velük szemben álló konzervatív irányzatot.

(Forrás: <http://magyarok.sulinet.hu/nagymagyarok/irodalom/hatvany.html>)

Feladatok

1. Keressetek olyan művet a rendelkezésre álló források között, amelynek megszületését a fentebb bemutatott mecénás támogatása tette lehetővé!
2. A szöveg és a kiválasztott forrás(ok) alapján töltsétek ki a régi mecénásokat bemutató poszter egyik sorát!
3. Írjatok levelet a mecénásotoknak, amelyben megköszönitek, hogy elősegítette az 1. pontban kiválasztott mű megszülethetett!
4. Mutassátok be az osztály többi tagjának a kiválasztott művet és a mecénásotoknak írt köszönőlevelet!

13/2C

Régi mecénások

II. Rákóczi Ferenc

II. Rákóczi Ferenc a Habsburg elnyomás ellen 1703-ban indította meg nyolc évig tartó szabadságharcát, amelynek széles látókörű vezetője volt. Programjában jelentős helyet kapott a képzőművészet is. Megrendeléseivel egyrészt a fejedelmi udvar fényét kívánta emelni, másrészt nemzetközi propagandával elérni a szabadságharc kedvezőbb megítélését. Fejedelmi udvarában két művészt foglalkoztatott, a svéd származású Daniel Warou pénz- és éremvésnököt és 1707 augusztusától Mányoki Ádámot mint udvari festőt.

Mányoki Ádám portréfestészete a fejedelmi reprezentációt szolgálta. Mányoki 1712-ben, Gdanskban festette meg a fejedelmi-modellről a legismertebb II. Rákóczi Ferenc portrét, ami teljesen összefonódott a fejedelem alakjával. Mányoki 1707-es első olajportréját követően, a fejedelem utasítására 1711-ben, Berlinben, máig ismeretlen metszőműhelyben készítette el II. Rákóczi Ferenc metszetportréját. A metszetet Galavics Géza művészettörténész a „Franciscus II. S. R. Imp. Princeps Ragoczi” feliratú, jelzetlen mezzotinta lappal azonosítja.

A 18. századi Rákóczi ábrázolások főként metszetek után készültek. 1739-ben, az *Histoire des Révolutions de Hongrie* kétféle kiadásban megjelent címképe, Jakob Folkema (1692-1767) illusztrátor-rézmetsző II. Rákóczi Ferencet ábrázoló rézmetszete közismert volt és könnyen hozzáférhető. A metszet beállítását, a hajviselet megegyezik a Richter festette olajportréval. Az id. David Richter jelzetlen olajportréja, párdarabjával, Sarolta Amália hesseni hercegnő portréjával ellentétben nem modell után készült. A hercegnőről készített képmás, a festmény hátoldalán 1704-es évszámmal datált; a fejedelem portréja datálatlan, valószínűleg 1704–06 között keletkezett.

(Forrás: www.zemplenimuzsa.hu/03_3/vamosi.htm)

Feladatok

1. Keressetek olyan művet a rendelkezésre álló források között, amelynek megszületését a fentebb bemutatott mecénás támogatása tette lehetővé!
2. A szöveg és a kiválasztott forrás(ok) alapján töltsétek ki a régi mecénásokat bemutató poszter egyik sorát!
3. Írjatok levelet a mecénásoknak, amelyben megköszönitek, hogy elősegítette az 1. pontban kiválasztott mű megszületését!
4. Mutassátok be az osztály többi tagjának a kiválasztott művet és a mecénásoknak írt köszönőlevelet!

13/2D

Régi mecénások

Semsey Andor

Az 1869-ben alapított Magyar Királyi Földtani Intézet 1900. május 7-én kapott méltó otthont a Stefánián. Az épület kivitelezéséhez Semsey Andor személyében egy nagyvonalú mecénás is hozzájárult, aki a költségek felét állta. A tervező Lechner Ödön volt, aki magyaros, szecessziós stílusú épületet képzelt el. Zsolnay-majolikából készült a tető, éppúgy a nagycímer is, amit 1948-ban levertek, s csak 1990-ben állítottak helyre. Semsey Andor (1833–1923) páratlan példaadásával, szinte egyedülálló áldozatkészségével írta be a nevét a magyar művelődéstörténetbe. Fialat korában mintegy negyvenezer holdas birtok várományosaként elvégezte Magyaróváron a gazdasági akadémiát. Soha nem vette hasznát diplomájának, mert birtokait bérbe adta és Pestre költözött. Önsanyargatással határos igénytelenségben élt, de fejedelmi bőkezűséggel támogatta a magyar tudományt és annak intézményeit.

Egyik kortársa, Cholnoky Jenő így jellemezte őt visszaemlékezésében: „Ez a bámulatosan sokat tudó öreg tudós, csendes visszavonultságában minden természettudományi mozgalmat éber figyelemmel kísért és mindenütt ott volt, ahol segíteni kellett és lehetett”.

Semsey a tudományra milliókat áldozott, de maga szerény körülmények között élt, saját céljaira úgyszólván alig költött. Egy visszaemlékezés szerint, egy több ezer koronát érő meteoritgyűjtemény átadása után egy olcsó szabó után érdeklődött, akinél a könyökén erősen kikopott vadász kabátját megfoltoztatná. A nagy mecénás emlékét nemcsak hasonló anekdoták, hanem a semseyit és az andorit neve is őrzi. Halhatatlan érdemeit Krenner József örökítette meg, e két általa felfedezett ásványfaj elnevezésével.

(Forrás: www.hhrf.org/irodalmivademecum/olvass/tkm_foldt.htm és www.nhmus.hu/tarak/asvanytar/story/semsey.htm)

Feladatok

1. Keressetek olyan művet a rendelkezésre álló források között, amelynek megszületését a fentebb bemutatott mecénás támogatása tette lehetővé!
2. A szöveg és a kiválasztott forrás(ok) alapján töltsétek ki a régi mecénásokat bemutató poszter egyik sorát!
3. Írjatok levelet a mecénásoknak, amelyben megköszönitek, hogy elősegítette az 1. pontban kiválasztott mű megszülethetett!
4. Mutassátok be az osztály többi tagjának a kiválasztott művet és a mecénásoknak írt köszönő-levelet!

13/2E

Régi mecénások

Báró Kemény János

Kemény János 1903-ban született Pittsburghban, az Amerikai Egyesült Államok Pennsylvania államában. Édesapja (Kemény István) halála után, egyedül maradt édesanyja – a gyönyörűséges színésznő, Ida Mitchel – a reá maradt 4 gyermek megélhetését nem tudta biztosítani, ezért 1904 decemberében Erdélybe emigrál férje európai rokonaihoz. Így kerülnek Kemény János atyai nagypajához (Kemény Ödönhöz) Alsójárára.

Miután Kemény János megörökölte marosvécsi birtokát – mint önéletrajzából tudjuk –, az volt a szándéka, hogy a reá szállott óriási vagyont a kultúra és a művelődés céljaira fordítsa. Az idők folyamán igyekezett ennek a fogadalmának eleget is tenni. Ennek jegyében került sor 1926. július 16–18. között Marosvécsen az erdélyi írókat tömörítő első Erdélyi Helikon találkozóra. Ezután közel két évtizeden át, 1944-ig minden nyáron megszervezésre került az egyre bővülő írói találkozó. Minden év találkozója hozott valami újat: könyvkiadást, lapalapítást, népkönyvtárakat, felolvasóesteket, szabadegyetemeket, irodalmi esteket a román és szász írókkal karöltve. És szinte mindig volt egy olyan esemény, amelyen újból és újból bebizonyosodott Kemény János és hitvese, Augusta asszony önzetlen segítsége. Már az első évben alapítványt hoznak létre: 30 000 lejes díjat ajánlottak fel minden évben az elmúlt év legjobb irodalmi alkotásáért. 100 000 lejes díj járt egy magyar irodalomtörténet megírásáért (melyet Szerb Antal nyert el a Magyar Irodalomtörténet című művével). Valamint ágyalapítvány létrehozása a marosvásárhelyi Czákó-klinikán, az írók, művészek gyógykezelésére; emlékmű felállítása a két Bólyainak; emléktábla elhelyezése Marosvásárhelyen a Petelei István szülőházon (melyet Kemény János leplezett le 1928. szept. 13-án). A művészetek mellett, a legkülönbözőbb célokra is hajlandó volt nagy pénzüsségeket áldozni, amennyiben úgy ítélte meg, hogy az az emberiség előrehaladását és az emberi jólét javítását segíti elő. Ilyenek voltak az iskolák építése, könyvtárak létrehozása, világjárók utazásainak finanszírozása, sőt még az Asbóth Oszkár féle helikopter Rolls Royce motor anyagi fedezetének átvállalása is, mely szerkezet 1928. szeptember 9-én emelkedett a magasba. A Kemény János mecénási mivoltát igazából a színház terén tanúsított áldozatkészsége igazolja. 1931-ben vette át a Kolozsvári Thália Magyar Színház Rt. vezetését elnök igazgatói minőségben, melyet tíz éven át folytatott. Itt első feladata volt a színház 5 millió lejről szóló adósságának kiegyenlítése, és hogy a színházhoz és művészethez legkisebb mértékben sem értő bankároktól megszabadítsa a társulatot. Az adósság rendezését, saját erdőbirtokának jelentős részének értékesítéséből tudta fedezni. Engedtetsek meg, hogy itt Sütő András író idézzük: – Halála előtt azt mondta nekem: „Harmincötezer hold erdőmet vitte el a színház, de kérlek, erről ne szólj a feleségemnek”. Nem szóltam. Csak mindenkinek mondom el utólag, hogy Kemény Jánosnál nagyobb mecénást – tudtommal – nem ismer az erdélyi kultúrhistoria...

(Forrás: www.kemenyinfo.hu/?xid=9dd3a7c3 alapján)

Feladatok

1. Keressetek olyan művet a rendelkezésre álló források között, amelynek megszületését a fentebb bemutatott mecénás támogatása tette lehetővé!
2. A szöveg és a kiválasztott forrás(ok) alapján töltsétek ki a régi mecénásokat bemutató poszter egyik sorát!
3. Írjatok levelet a mecénásotoknak, amelyben megköszönitek, hogy elősegítette az 1. pontban kiválasztott mű megszületését!
4. Mutassátok be az osztály többi tagjának a kiválasztott művet és a mecénásotoknak írt köszönőlevelet!

13/3A

Egy mai kulturális díj

Az Arany János (ARTISJUS) Irodalmi Kutatási Ösztöndíj

Ki adja?

Arany János Alapítvány

A díj jogi alapítója:

Magyar Írószövetség

Támogató:

ARTISJUS Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület

A pénz eredete:

ARTISJUS Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület

Mit kap a díjazott?

Oklevelet és pénzzutalmat

Ki kaphatja?

Már eddig is kiemelkedő teljesítményt nyújtó írók, ajánlás és Bíráló Bizottsági döntés alapján, további nagyobb formátumú alkotások létrehozásához.

Mióta?

1985.

Kik kapták eddig?

2000–2005 között, időben visszafelé haladva Jávorszky Béla, Szabó T. Anna, Szentmártoni János, Borbély Szilárd, Farkas Wellmann Éva, Prágai Tamás, Varró Dániel, Fekete Vince, Penckófer János, Kemény István, Petőcz András, Simon Balázs, Solymosi Bálint, Tóth Bálint, Jónás Tamás, Fehér Béla

A döntés módja:

„Az Év Könyve” Bíráló Bizottság döntése

A döntnökök személye:

17 tagú, írókból álló bizottság

Díjátadó ceremónia:

Állófogadás a Magyar Írószövetség székházának klubjában

13/3B

Egy mai kulturális díj

A Kogart Díj

Ki adja?

Kovács Gábor Művészeti Alapítvány

A díj jogi alapítója:

Kovács Gábor

A pénz eredete:

Kovács Gábor Művészeti Alapítvány

Mit kap a díjazott?

Havi 100 000 Ft ösztöndíjat 12 hónapon át. Az összeg a nyugodt alkotólétkört biztosító megélhetésre, műterembérlésre, illetve anyagköltségre használható fel. Az ösztöndíj időtartama alatt született alkotásokat – a kuratórium majdani döntése alapján – az Alapítvány megvásárolhatja vagy kiállíthatja. Az alapítvány elvárja, hogy a díjazott művész az egy év alatt a FRISS kiállításon bemutatott művei szín- és formavilágát követve alkossa újabb műveit.

Ki kaphatja?

Pályakezdő képzőművészek.

Mióta?

2004.

Kik kapták eddig?

Gesztelyi Nagy Zsuzsa festőművész

A döntés módja:

A díjat a kuratórium adományozza felkért magyar és nemzetközi szakemberek, a Képzőművészeti Egyetem professzorai, és a minden évben megrendezendő FRISS kiállítás látogatóinak értékelése alapján.

A döntnökök személye:

Kovács Gábor Művészeti Alapítvány Kuratóriuma

Díjátadó ceremónia:

A Kogart Díj átadó ünnepsége

13/3C

Egy mai kulturális díj

A Palládium Díj

Ki adja?

Palládium Alapítvány

A díj jogi alapítója:

Pintéerné Boros Krisztina

Támogató:

Buda-Cash Brókerház, Hungária Közraktár Rt., Siklós és Vidéke
Takarékszövetkezet

A pénz eredete:

Palládium Alapítvány

Mit kap a díjazott?

Nettó 1 millió forintot és a Péter Vladimír által készített üvegtárgyat.

Ki kaphatja?

Az, aki az előző évben kiemelkedő irodalmi (2 db), tudományos és képzőművészeti teljesítményt nyújtott. 2002-től létezik egy Különdíj a fentebbi területekkel rokon, azokba szigorúan mégsem besorolható teljesítményekért.

Mióta?

2002 óta.

Kik kapták eddig?

2004-ben Závada Pál író, Borbély Szilárd költő, É. Kiss Katalin nyelvész, Megyik János festőművész, Gerold László kritikus.

A döntés módja:

A kurátorok jelölnek és döntenek.

A döntnökök személye:

Szilágyi Ákos, Spiró György, Szüts Miklós, Czoch Gábor, Bíró Péter.

Díjátadó ceremónia:

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Dísztermében.

13/3D

Egy mai kulturális díj

A Príma Primissima Díj

Ki adja?	A VOSZ (Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége) és a Príma Primissima Alapítvány
A díj jogi alapítója:	Demján Sándor
Támogató:	Príma Primissima Alapítvány
A pénz eredete:	Demján Sándor alapító felajánlása, csaknem 2 milliárd forint
Mit kap a díjazott?	A kategóriánkénti nyertesek (10 fő) egy-egy Zsolnay Kincsem szobrot és 50 ezer eurót. Kategóriánként további két díjazott 10-10 ezer eurót.
Ki kaphatja?	A tíz kategória legjobbjai, a magyar értelmiség eredményeinek megőrzésére, a hazai tudományos, művészeti és kulturális élet pártoktól független fejlesztésére; Kategóriák: irodalom, színház- és filmművészet, képzőművészet, tudomány, oktatás és köznevelés, építészet és építőművészet, írott sajtó, elektronikus sajtó, népművészet és közművelődés, zeneművészet.
Mióta?	2003.
Kik kapták eddig?	2006-ban Esterházy Péter, Kállai Ferenc, Kő Pál, Dr. Sajó András, Szerémy Gyula, Oस्कó Judit, Czigány György, a Csillagszemű Gyermek Táncegyüttes, Sztevanovity Zorán, Kemény Dénes, valamint a közönségdíjas dr. Papp Lajos. A fentiekől különbözően 2006-ban csak egy sajtódíjat osztottak, viszont új kategóriaként szerepelt a sport is.
A döntés módja:	A résztvevőket egy széles társadalmi-szakmai körből történő jelöléssel állított listából titkos szavazással választja ki az Alapítvány Kuratóriuma és a Társadalmi Tanácsadó Testület.
A döntnökök személye:	A VOSZ kibővített Elnökségének tagjai és a Príma Primissima Alapítvány Kuratóriumának tagjai.
Díjátadó ceremónia:	Műsorral is egybekötött ünnepség a Nemzeti Színházban

13/3E

Egy mai kulturális díj

A Strabag Festészeti Díj

Ki adja?	Strabag Rt. (Az ötlet az osztrák anyacégtől – Bau Holding – származik, melynek tulajdonosa maga is műgyűjtő.)
A díj jogi alapítója:	Bau Holding AG
Támogató:	Strabag Rt.
A pénz eredete:	Strabag Rt.
Mit kap a díjazott?	Fődíj: 1 millió Ft, alkotói díjak: 4 főnek 400 000-400 000 Ft. Egy hónapig kiállíthatják műveiket a Ludwig Múzeumban, katalógusban jelenhetnek meg. A pályázó csak egyszer nyerheti el a díjat.
Ki kaphatja?	A kortárs magyar festészet tehetséges fiatal (40 év alatti) alkotói. Olyan fiatal képzőművészek, akik hivatásszerű alkotómunkát végeznek, és valamely képzőművészeti szakmai szervezetnek tagjai.
Mióta?	1997.
Kik kapták eddig?	2005-ben fődíj: Szabó Dorottya, alkotói támogatás: Adorján Attila, Moizer Zsuzsa, Soós Nóra, Szabó Dezső
A döntés módja:	A zsűri dönt.
A döntnökök személye:	Dr. Hegyi Lóránd, Kovalovszky Márta, Néray Katalin, dr. Petrányi Zsolt, Jerger Krisztina
Díjátadó ceremónia:	a Ludwig Múzeumban

13/4

Mai kulturális díjak

Jegyzetlapok

Mi a díj neve?	
Ki alapította a díjat?	
Mikor alapították?	
Milyen a díj jellege (pénzdíj, jelképes, ösztöndíj stb.)?	
Kik a díj kurátorai – mit tudtok róluk?	
Kik az eddigi díjazottak – mit tudtok róluk?	

Mi a díj neve?	
Ki alapította a díjat?	
Mikor alapították?	
Milyen a díj jellege (pénzdíj, jelképes, ösztöndíj stb.)?	
Kik a díj kurátorai – mit tudtok róluk?	
Kik az eddigi díjazottak – mit tudtok róluk?	

Mi a díj neve?	
Ki alapította a díjat?	
Mikor alapították?	
Milyen a díj jellege (pénzdíj, jelképes, ösztöndíj stb.)?	
Kik a díj kurátorai – mit tudtok róluk?	
Kik az eddigi díjazottak – mit tudtok róluk?	

13/5

Mai kulturális díjak

Szakértői feladatlap

Korábban készített jegyzeteitek alapján – tudásotokat összegezve – válaszoljatok közösen az alábbi kérdésekre!

1. Milyen különböző szervezetek, személyek alapítanak ma művészeti díjakat?

2. Milyen különböző módjai lehetségesek a fiatal művészek támogatásának?

3. Milyen jelentősége lehet az egyszeri elismerésnek – díjnak – egy művész életében?

4. Mit jelent pontosan az ösztöndíj fogalma, s milyen jelentősége lehet egy ösztöndíjnak a művész életében?

5. Vajon mi lehet a különböző alapítók célja a díjak létrehozásával?

6. Vajon mi lehet a mecénások – üzletemberek – célja a kultúra támogatásával?

13/6

Mecénás napi árverés

A tevékenység és a feladatok leírása

Az árverés tárgya

Az árverésen tíz projektre lehet licitálni. Az árverési tárcsákat mindenki megkapja a regisztrációval egy időben, 18.30 és 19.00 óra között. Fontos tudni, hogy ez az alkalom csak nevében árverés, hiszen a nyertes a legtöbb esetben nem jut hozzá semmilyen tárgyhoz. Csak azt a jogot szerzi meg, hogy ő támogathasson valamilyen projektet.

A támogatható projektek

Az árverésen tíz projekt támogatásáért lehet versengeni. A tíz közé kerülésért szeptember 15-ig lehetett jelentkezni. A határidőig beérkezett pályázatok közül a Summa Artium Kht. választotta ki a bemutatásra kerülő tízet, a következő szempontok figyelembevételével: minőség, különlegesség, sokféleség (fővárosi, vidéki, társadalmi hasznosság stb.), önmagában is megálló jelleg, ellenszolgáltatási képesség, a teljes összeg egy részének jó hasznosulása.

A projektek népszerűsítése az árverés előtt

A kiválasztott tíz projektről egyforma terjedelmű és szerkezetű összefoglalók készülnek, amit a meghívottak a műsorfüzet részeként kapnak meg az árverés előtt egy hónappal. Az árverésre kerülő aktuális projektekről részletes információ található a Mecénás Nap honlapján <http://mecenasnap.summa-artium.hu/>.

Hogyan zajlik az árverés?

Minthogy az igazi árveréstől eltérően itt a tárgyakat nem lehet felmutatni, egyperces digitális, vetített összefoglaló készül minden projektről, amit a helyszínen levetítenek.

Az árverés lezárása után — amennyiben a nyertes ehhez hozzájárul — mód van arra, hogy a „vesztesek” csatlakozzanak a támogatáshoz, és együtt legyenek a projekt támogatói. Ezt az árverésvezető minden esetben bejelenti.

Az igazi árveréssel ellentétben az árverésvezető itt mindig megkérdezi a győztest, hogy kihez van szerencsénk? Ezt el lehet háritani. A csatlakozók adományai természetesen beleszámítanak az árverés összeredményébe.

Hogyan lehet fizetni?

A fizetés NEM készpénzben történik, hanem egy Nyilatkozat aláírásával. Formálisan ugyanis mindenki a Summa Artium Kht-nak fog adományozni, annak megjelölésével, hogy melyik projektre kívánja fordítani a támogatást. (Természetesen lehetőség van arra is, hogy a támogató közvetlenül a támogatottal szerződjön.)

A Summa Artium szerződésmentát, majd a végleges szerződés aláírása után az összegnek megfelelő számlát küld a személynek vagy cégnek. A Summa Artium a beérkező összeget jutalék levonása nélkül átutalja a projekt számára. Az árverés után a szervezők hirdetést tesznek közzé, amelyben megnevezik az árverés összértékét, és név szerint köszönetet mondanak mindazoknak, akik nem ragaszkodnak nevük titoktartásához.

Feladatok

1. Olvassátok el, és értsétek meg a mecénásnap i árverés lényegét!
2. Válasszatok ki a kapott projektek közül egyet, és készítsetek róla figyelemfelkeltő plakátot – olyat, amelyről minden fontos adat kiderül, és egyben vonzóvá válik a többiek számára!
3. A csoportok a plakátok alapján fogják „megvásárolni” a projekteket – minden csoport összesen 20 petákat oszthat majd szét a többiek által készített plakátok között úgy, hogy ragasztógyurmával megfelelő számú petákat ragaszt a kiválasztott plakátok plakátra.

13/7A

Projektleírások az árveréshez

„Egy kiállítás képei”: fiatal zeneszerzők versenye

Gömöri Márkus Mari terve

Kikiáltási ár: 360 000 Ft

A pályázatra jelentkező, 30 évnél fiatalabb zeneszerzők Muszorgszkij „Egy kiállítás képei” című művének mintájára kiválasztanak egy-egy képet a Ludwig Múzeum anyagából, amelyre egy 5 perces zeneművet alkotnak. 10 képről van szó, mint az eredeti zeneműben. A nyertesek műveit a Nemzeti Filharmonikus Zenekar díszünnepségen mutatja be a Művészetek Palotájában. A képekből a Ludwig Múzeum kiállítást rendez, amelyre érvényesek a koncertjegyek. A koncert alatt a képeket kivetítik a zenekar mögött, és egy művészettörténész rövid ismertetést tart róluk a koncert előtt. Az új művekről CD is készül, a kiválasztott képeket bemutató kis katalógussal.

KÜLÖNLEGES ELLENSZOLGÁLTATÁSOK:

A koncert napján a támogató az előcsarnokban felállíthatja információs standját.
A szponzoráló cég vezetője köszönheti a koncert közönségét a színpadon.

Gömöri Márkus Mari 15 éve szervez koncerteket, kiállításokat, verspályázatokat Anglia számos városában. Tizenhárom éve azonos szponzor, a Stagecoach busztársaság támogatja tevékenységét. 2006-ban szervezte első magyarországi rendezvényét. Prokofjev: Péter és a Farkas című zenés mesejátékának táncos előadását, gyermeknap alkalmából, ingyenes programként a támogatók jóvoltából.

MEGVALÓSÍTÁSI ADATOK

Időpont: 2007 júniusa

Helyszín: Művészetek Palotája / Ludwig Múzeum

Célcsoport: 20-30 éves diákok és családjaik, a komolyzene kedvelői

13/7B

Projektleírások az árveréshez

Egy nagyszerű magángaléria kijuttatása a ViennAfair kiállításra

Az acb kortárs művészeti galéria terve

Kikiáltási ár: 320 000 Ft

Az acb kortárs képzőművészeti alkotásokkal kereskedő galéria, amely 2003 februárjában kezdte el működését Budapesten. Magyar művészeket mutat be külföldön és külföldi művészeket a hazai piacon. Célja a műfaji sokszínűség és az új technológiákkal készült műtípusok, a fiatal alkotók képviselése, valamint korszerű gyűjtemények kialakításában való aktív közreműködés. A ViennAfair immár harmadszor kerül megrendezésre, s az acb galéria 2005-ben és 2006-ban is részt vett a nemzetközi megmérettetésen. A vásár specialitása, hogy közép-európai új galériákat mutat be, amelyeket számos panelbeszélgetéssel és előadással kísér a rendezőség. Ezek a platformok lehetőséget nyújtanak a külföldi műtárgypiacon ismeretlen alkotók bemutatására, hazai művészeti életünk képviselőire.

Mivel a részvétel igen költséges, külső támogató nélkül csak anyagi veszteségeket szenvedve képes a Galéria külföldön megjelenni, avagy külső támogatás híján e prezentációs formáról le kell mondanunk. A művészek alkotásai és az elmúlt két ViennAfair-en bemutatott művek megtekinthetők: www.acbgaleria.hu.

KÜLÖNLEGES ELLENSZOLGÁLTATÁSOK:

Zártkörű fogadás vagy sajtótájékoztató lebonyolítása a galéria tereiben, meghívóval, személyzettel, cateringgel, beleértve a külföldi vásárokat is. Tárlatvezetés a galéria tereiben, egyénre vagy csoportra szabott időtartamban és tartalommal, beleértve a külföldi vásárokat is. Rendszeres támogatók számára évi egy alkalommal műtárgyvásár engedményes áron. (Például: karácsonyi vásár csak támogatóknak.) Külföldi partnerek vagy ügyfelek részére budapesti / magyarországi művészeti prezentációk a galériában.

MEGVALÓSÍTÁSI ADATOK

Időpont: 2007. április 26–29.

Helyszín: Messeplatz, Bécs, Ausztria

Célcsoport: Felnőttek (18+) felsőfokú végzettséggel. 80%-ban osztrák, 10%-ban nyugat-európai, 10%-ban kelet-európai látogató a vásár közönsége

Várható nézőszám: A 2006-os vásárt 12 417-en tekintették meg

13/7C

Projektleírások az árveréshez

A Parafónia Zenekar karácsonyi lemeze és falinaptára

„A zene mindenkié” Egyesület terve

Kikiáltási ár: 18 000 Ft

„A zene mindenkié” Egyesület 1997 óta foglalkozik középsúlyos értelmi sérült gyermekek és fiatalok zenei nevelésével, speciális módszer segítségével. Az Egyesület legjobbjából alakult Parafónia zenekar küldetésének tekinti, hogy a muzsika segítségével küzdjön az értelmileg sérült fiatalok emberi élethez való jogáért és megbecsüléséért. A zenekar repertoárján kizárólag klasszikus darabok szerepelnek, természetesen speciális átiratokban, és a zeneirodalom nagyjainak darabjai speciális hangszereken szólalnak meg. A fiatalok megtanulták, és nap mint nap megtapasztalják a közös zenei élményt. Nemcsak megtanulják a sokszor nehéz darabokat, hanem azokat kívülálló közönség számára is reprodukálni tudják élvezhető formában.

Az Egyesület nonprofit, közhasznú szervezet, állami támogatás nélkül. Pályázati támogatásokból, adományokból, valamint számtalan lelkes ember társadalmi munkája segítségével tartja fent magát. Tervük a gazdaggá növekedett repertoárból egy karácsonyi cd összeállítása és kiadása, valamint régi tervük egy olyan falinaptár elkészítése, melynek egy-egy „hónap” oldalán az alkalmazott módszer dokumentálása található. Néhány ismeretterjesztő sor a módszerről, fénykép egy-egy hangszerről és a hozzá kapcsolódó színes kottákról, valamint a hangszereken játszó személyről.

KÜLÖNLEGES ELLENSZOLGÁLTATÁSOK:

Ajándék példányok a lemezből és a naptárból. A támogató ezenkívül egy éves előfizetést nyer a Vademecum című, heti elektronikus kulturális ajánló hírlevélre.

MEGVALÓSÍTÁSI ADATOK

Időpont: 2006 decembere

Helyszín: Budapest

Célcsoport: 10 – 100 éves korig, végzettségtől függetlenül

Várható nézőszám: 500 – 1000 fő

13/7D

Projektleírások az árveréshez

Fiatal fotóművészek az arles-i fotófesztiválon

A Fiatalok Fotóművészeti Stúdiójának terve

Kikiáltási ár: 200 000 Ft

Arles 38 éve a fotóművészet Mekkája. Nyaranta a dél-franciaországi kisváros megtelik kiállítókkal és fotósokkal. Minden fiatal fotós álma ide eljutni. Egy rövid itt tartózkodás hatalmas ösztönzést adhat a pályának. A Fiatalok Fotóművészeti Stúdiója a Magyar Fotóművészek Szövetségén belül működik, saját önkormányzattal. Csak szigorú felvételi procedúra után lehet felvételt nyerni.

Az arles-i utazás kedvezményezettjeit a Stúdió saját tagjai közül jelölné ki. Azok közül, akik már kiállítással bizonyítottak, akik még keveset utaztak, és akik használható idegen nyelvtudással rendelkeznek. A nem budapesti tagok előnyben részesülnek.

Célok: A megnyitó hetében öt-nyolc fiatal legalább egy hetet Arles-ben tölthessen, hogy kapcsolatokat építhessenek, és külföldi kiállítási lehetőségeket szerezhessenek. A műhelyfoglalkozásokon a szakma legjobbjaiktól sajátíthassák el a legújabb technikai ismereteket, a jó portfólió készítésének kritériumait, az összes műfaj elméleti és gyakorlati ismereteit.

KÜLÖNLEGES ELLENSZOLGÁLTATÁS

A program támogatója csatlakozhat a résztvevőkhöz, akik szabadidejükben örömmel mutatnák be a Fesztivál legizgalmasabb helyszíneit.

MEGVALÓSÍTÁSI ADATOK

Időpont: 2007 júniusa

Helyszín: Művészetek Palotája / Ludwig Múzeum

13/7E

Projektleírások az árveréshez

Díszlet és jelmez egy korszakosnak ígérkező új alternatív színielőadáshoz

A Hólyagcirkusz színház terve Jeles András közreműködésével

Kikiáltási ár: 420 000 Ft

Jeles András író, színház- és filmrendező, a progresszív magyar film és színház kultikus tisztelettel övezett szereplője megnézte az ugyancsak magasan jegyzett, de általában vidámabb hangütésű alternatív guru, Szőke Szabolcs egyik előadását, és menten beleszeretett az együttesbe. A Hólyagcirkusz Egyesület keretét biztosít ahhoz, hogy alkotóműhelyének munkájába bevonja az ifjú tehetségeket és a más területen dolgozó művészeket.

Jeles András több tucat műve közül talán a Kis Valentino című film és a Monteverdi Birkózókör előadásai gyakorolták a legnagyobb hatást a magyar művészeti életre. A tervezett előadás terve jelenetről jelenetre kész — ám szavakkal nehezen leírható. „Jelenetképekből” áll, majd ezeket élesen és precízen kimért sötét tónusok választják el egymástól. A zenei kíséretet egy oldalra kiültetett Néma Lány és a „Tolmács” szolgáltatja – többnyire rövid, néhány ütemnyi dalbetétekkel, illetve effektekkel. Egy korát némileg megelőző, különleges előadás készül, amelyről a szak- és napisajtó várhatóan nagy terjedelemben számol majd be.

Író, rendező: Jeles András. Zeneszerző: Szőke Szabolcs.

KÜLÖNLEGES ELLENSZOLGÁLTATÁS

A támogató végigkísérheti az előadás létrehozásának folyamatát. Ajándékba megkapja az eredeti díszlet- és jelmezterveket.

MEGVALÓSÍTÁSI ADATOK

Időpont: 2007. március 13. a bemutató időpontja

Előadások száma: A 2006–2007-es évadban kb. 10 előadás, a 2007–2008-as évadban kb. 25 előadás

Helyszín: Budapest, Merlin Nemzetközi Színház

13/7F

Projektleírások az árveréshez

Határon túli magyar színészhallgatók képzése

A Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza terve

Kikiáltási ár: 260 000 Ft

A Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza 1989 óta szervezi, bonyolítja a Határon Túli Magyar Színházak Fesztiválját. Várszínházi Esték címmel színházi előadásokat, koncerteket és különböző szórakoztató műsorokat szervez a Kisvárdai Várszínpadon június 1-től augusztus 31-ig. A fesztivál részeként gyakorlati foglalkozásokat tartanak a főiskolások és fiatal színészek számára tíz napon át. Sály László, zeneszerző és zenepedagógus tart ritmus- és koncentrációs gyakorlatokat, Duró Győző pedig dramaturgiai kurzust. A bábszínházak tagjai alkotóműhely gyakorlaton vehetnek részt, hogy szakmai ismereteiket gyarapíthassák. A mozgás-kurzust 2007-ben már másodízben rendezik meg a Színház- és Filmművészeti Egyetem oktatóinak közreműködésével, ahol különböző mozgásformákkal ismertetik meg az érdeklődőket.

KÜLÖNLEGES ELLENSZOLGÁLTATÁS

A szervezők kirándulást szerveznek a támogatóknak a 2007. év legjobb határon túli előadásának megtekintésére.

MEGVALÓSÍTÁSI ADATOK

Időpont: 2007. június 21-től június 30-ig

Helyszín: Kisvárdai Várszínház

Célcsoport: Előadások gyermekek és felnőttek számára, gyakorlatok színészhallgatóknak

13/7G

Projektleírások az árveréshez

A Múcsarnok Baráti Körének 1. számú tagsági kártyája

Kikiáltási ár: 190 000 Ft

Világszerte szerveződnek Baráti Körök rangos kulturális intézmények, közgyűjtemények köré. Olyan cégek és magánemberek válhatnak e baráti körök tagjaivá, akiknek szándékában áll támogatni az adott galéria, múzeum, könyvtár vagy művészeti központ egy-egy eseményét, programját. Számos műtárgy restaurálása, külföldi kiállításra utaztatása köszönhető már is a Magyarországon létrejött és működő Baráti Körök segítségével. A Múcsarnok 1. számú tagsági kártyájának kiadása jeladás az ottani támogató munka megkezdésére. A kártya tulajdonosa — később toborzandó tagtársaival karöltve — 2007-től segíti a Múcsarnok munkáját anyagilag, kapcsolati tőkéje és szaktudása mozgósításával, önkéntes munkájával. A Baráti Kör vállalja, hogy a kortárs művészetet szolgáltatásszerűen közvetíti és bemutatja tagjai számára. Olyan közösségi rendezvényeket szervez, amelyek célja az aktuális tárlatok és események bemutatása művészek és szakemberek bevonásával; utazásokat szervez jelentős tárlatok és események helyszínére; információs rendszert hoz létre a képzőművészet jelentős eseményeiről, hírlevél-szerűen, kommentárokkal.

KÜLÖNLEGES ELLENSZOLGÁLTATÁS

A tagok oklevelet kapnak, három ismert művész eredeti aláírásával; tulajdonukba kerül egy bankkártya méretű igazolvány, amely a Múcsarnok kiállításainak és eseményeinek látogatására ingyenes belépést biztosít.

MEGVALÓSÍTÁSI ADATOK

Időpont: 2007. január 1-től

Helyszín: A Múcsarnokban

Célcsoport: Érdeklődő magyar és külföldi üzletembereknek, vállalatoknak

13/7H

Projektleírások az árveréshez

Kortárs zenei fesztivál

A Trafó – Kortárs Művészetek Háza terve

Kikiáltási ár: 240 000 Ft

A szervezők a fesztivált is újfajta „kompozíciónak” tekintik, amelynek alkotóelemeit és struktúráját évről évre nagy gonddal tervezik meg. Céljuk, hogy a zenei gondolatok prezentálása minél jobban elősegítse azok befogadását, megértését. Ezt a célt a nemzetközi zenei élet kiemelkedő kortárs zenei műveinek széles körű bemutatásával és különféle koncertszerkesztési, ismeretterjesztői, közönszervezői módszerekkel kívánják elérni.

A 2007 februárjában bemutatásra kerülő fesztivál témája a zenei tér lesz. A koncertprogram és a köré szerveződő műhelyek, előadások és installációk elsősorban a tér különböző zenei megnyilvánulásaiával foglalkoznak majd. A fesztivál sztárvendége 2007-ben az Arditi Vonósnégyes lesz. Előadásukban, első ízben hangzik el Marco Stroppa Spirali című műve, amely a zenei tér és harmónia kapcsolatát vizsgálja. A művet a szerző a párizsi IRCAM-ban írta. Az egymástól szokatlanul távol elhelyezkedő négy hangszer speciális kihangosításával és hangjuk térbeni kivetítésével illuzórikus, spirális vonalakat leíró hangzások alakulnak ki.

KÜLÖNLEGES ELLENSZOLGÁLTATÁS

Vacsora a sztárvendégekkel, az Arditi Vonósnégyes tagjaival. A támogató ezenkívül egyéves előfizetést nyer a Vademecum című, heti elektronikus kulturális ajánló hírlevélre.

MEGVALÓSÍTÁSI ADATOK

Időpont: 2007. február

Helyszín: Trafó nagyterem

Várható nézőszám: 450

Célcsoport: Értelmiség, diákság, művészek

13/71

Projektleírások az árveréshez

Köztéri szemétládák játékos átalakítása

Vékony Délia terve

Kikiáltási ár: 360 000 Ft

A művészetnek nem kell feltétlenül távol állnia az átlagemberektől, hisz nem minden alkotás elvont, magasröptű és túlkomplikált. Ebben az esetben a nézőnek nem kell mélyebb tartalom után kutatnia, a munkák egyszerűen viccesek és könnyen befogadhatók lesznek.

A projekt másik üzenete a környezetvédelem fontossága. A szemetesek átalakítása (festés, átformálás, egyénivé tétel) figyelemfelkeltő lenne, s az emberek még örömeiket is lelhetnék a „kuka műtárgyakban”.

A Közterületi Kuka Projekt célja az, hogy felhívja a figyelmet a szemetelés problémájára, a szemetesek jelenlétét pedig nyilvánvalóvá és a szem számára kellemessé tegye; esztétikus tárgyat alakítson ki egy hétköznapi használati tárgyból. A projekt megvalósításába 30 művészt vonunk be. A feladatuk a sárga és zöld köztéri szemetesek átalakítása lenne. A munkadíjat, az anyagköltséget az adott összegből finanszíroznánk. Az elkészült munkák fényképes dokumentációjából kiállítást és megnyitót szervezünk. Ez a projekt remek lehetőséget adna arra, hogy a művészi alkotás közelebb kerüljön az utcai szemlélőhöz.

KÜLÖNLEGES ELLENSZOLGÁLTATÁS

A projekt a támogatót környezetvédőként, környezetbarátként és városépítőként tünteti fel, mivel egy városkép átalakító program része lesz.

MEGVALÓSÍTÁSI ADATOK

Időpont: 2007. májustól szeptemberig

Helyszín: Mindenfelé Budapesten

Várható nézőszám: 2 millió

13/7J

Projektleírások az árveréshez

Egy elsőrangú vidéki gyűjtemény bővítése Gerhes Gábor munkáival

A Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum terve

Kikiáltási ár: 420 000 Ft

A Miskolci Galéria 1967 óta működik, jelenlegi helyét, a műemlék jellegű Rákóczi-házat 1996-ban vette birtokba. A Galéria kortárs képzőművészeti gyűjteménnyel (Városi Művészeti Múzeum) és szakmúzeumi minősítéssel rendelkezik. Ennek alapján országos gyűjtőköre van az egyedi és sokszorosított grafika, valamint fotó területén.

A Galéria rendezi a Miskolci Grafikai Biennálét. A kollektívot adományok, illetve vásárlás révén bővítik. A Galéria műtárgyvásárlásra pályázik. A támogatásból Gerhes Gábor egy fotósorozatát szeretnék megvásárolni. A művész több szalon is kötődik a Miskolci Galériához. A tavalyi művésztelep egyik résztvevője volt, 2007 tavaszán pedig közös kiállítása lesz Csontó Lajossal a galériában, mintegy 300 m²-en.

Gerhes Gábor (1962) képzőművész, tervezőgrafikus, látványtervező fontos szerepet játszik a magyar és nemzetközi kortárs művészeti életben. Sajátos humorral átszőtt művei érdekes színfoltjai a hazai kortárs művészeti tendenciák szerteágazó, tarka palettájának. Műveivel már a 90-es évek elejétől számos nemzetközi kiállításon szerepelt. 1996/97-től egyre inkább foglalkoztatja a fotó, mint művészeti médium. 2005-ben Munkácsy-díjat kapott.

KÜLÖNLEGES ELLENSZOLGÁLTATÁS

A támogató az egyik általa kiválasztott mű kicsinyített mását kapja ajándékba.

MEGVALÓSÍTÁSI ADATOK

Időpont: 2006. december

Helyszín: Budapest – Miskolc

